

Formulär för redovisning av avsiktlig utsättning av genetiskt modifierade högre växter

Formuläret ska fyllas i av tillståndshavaren.

Ni får gärna illustrera de rapporterade uppgifterna med hjälp av diagram, figurer och tabeller. Statistiska uppgifter kan också lämnas i de fall det är relevant. Dessa uppgifter kan infogas i textfälten eller bifogas rapporten som bilagor.

De upplysningar som lämnas i denna rapport kommer inte att kunna behandlas konfidentiellt. Eventuella konfidentiella uppgifter ska lämnas i en bilaga till rapporten, med en icke-konfidentiell sammanfattning eller allmän beskrivning av dessa uppgifter.

1. Allmänna upplysningar

1.1 Europeiskt ansökningsnummer (B/SE/år/löpnr; fylls i av Jordbruksverket).

B/SE/05/9900

1.2 Medlemsstat till vilken ansökan har lämnats in.

Sverige

1.3 Tillståndets diarienummer och datum då tillståndet gavs.

Dnr 22-9900/05 2006-05-05

2. Rapportstatus

2.1 Ange om detta är en delrapport eller en slutrapport.

Delrapport

3. Beskrivning av utsättningen

3.1 Växtens vedertagna namn.

Vårraps

3.2 Benämning på använda transformationshändelser eller vektorer.

LOO5, LOO29

3.3 Unika identitetsbeteckningar, om sådana finns.

3.4 Utsättningens geografiska läge (kommun(er) och, där så är lämpligt, koordinater).

Försöksplats I

Försöksplats II

Vara Kommun

Klippans Kommun

3.5 Utsättningsplatsens eller -platsernas storlek, inklusive eventuell bård.

Försöksplats I 0,2 ha

Försöksplats II 0,23 ha

3.6 Det ungefärliga antal frön/plantor som satts ut per m² och transformationshändelse.

100 - 130 frö / m²

3.7 Utsättningsens varaktighet, start- och slutdatum.

Försöksplats I Sådd 30 maj 2006 upptagning av staket 1 – 30 oktober 2006

Försöksplats II Sådd 24 maj 2006 harvning och upptagning av staket 21 sept. – 20 okt. 06

4. Alla typer av produkter som ni har för avsikt att ansöka om i ett senare skede

4.1 Har ni för avsikt att, i ett senare skede, ansöka om de utsatta transformationshändelserna som produkter för utsläppande på marknaden i enlighet med gemenskapslagstiftningen?

Nej

4.1.1 Om svaret är ja, ange i vilket land ansökan kommer att lämnas in.

4.1.2 Om svaret är ja, ange för vilket eller vilka användningsområden (t.ex. import, odling, livsmedel, foder, farmaceutisk användning, industriell användning).

5. Typ av avsiktlig utsättning

Ange typ eller typer av avsiktlig utsättning. Välj bland alternativen nedan och specificera där så anges.

2 a, 2 b, 2 c, fältuppkomst, blomningsperiod, planthöjd, stälkstyrka, mognad

2 e, förändrad nivå av oljehalt i frö

6. Riskhanteringsåtgärder

Ange vilka riskhanteringsåtgärder som har vidtagits för att undvika eller begränsa spridning

av de genetiskt modifierade växterna utanför utsättningsplatsen, även åtgärder som inte angavs i ansökan eller som inte framgår av tillståndet.

6.1 Före sådd/sättning/plantering

a) Beskriv märkningen av de genetiskt modifierade fröna/knölarna/plantorna.

Fröpåsar, brickor, lådor, säckar och annan emballage innehållande utsäde, skördeprov, slopat frö från försöksplatserna, använda skyddsöveraller och handskar mm ska vara märkta på ett sådant sätt att det klart framgår att innehållet är GMO material. På skördeproven finns utöver den utvändiga märkning även en märkt etikett i påsen. Märkningen görs med en oval grön klisteretikett med texten "GMO, Genetisk Modifierad Organism, skall hanteras enligt speciella instruktioner från Plant Science Sweden AB, Telefon 0418 667088".

b) Beskriv hur särhållning av fröna/knölarna/plantorna har åstadkommit under bearbetning och transport.

Transport av GM-utsäde, förpackat i dubbla behållare, och icke GM-utsäde sker i separata bilar till försöksplatserna. Transport i bil av enbart skördade fröprov, förpackat i dubbla behållare, till platsen med tillstånd för innesluten användning (Dnr 22-3002/01) för analys och vidareförsändelse.

c) Ange tidigare års gröda/grödor.

Försöksplats I 2005 svingel

Försöksplats II 2005 vall

d) Andra åtgärder (specificera).

6.2 Vid sådd/sättning/plantering

a) Beskriv så-/sättnings-/planteringsmetoden.

Parcellerna såddes med en 6 rads försökssåmaskin av märket Hege 90.

Skyddsårdarna såddes med försökssåmaskiner Hege 75 och Wintersteiger på Försöksplats I respektive Försöksplats II.

b) Beskriv tömning och rengöring av såmaskiner eller dylikt.

Rengöring av försökssåmaskinen görs på försöksfälten innanför skyddsårdarna. Inga överblivna frö återstår efter sådd eftersom magasinerna blir helt tömda vid sådd med Hege 90.

c) Beskriv hur särhållning har åstadkommit vid sådd/sättning/plantering.

Försökssåmaskinen Hege 90 användes uteslutande för sådd av parceller (GM-linjer, "non-segregants", mätare, hansterila skiljeparceller) i fältförsök med icke marknadsgodkända GMO

events.

d) Beskriv hanteringen av överblivna frön/knölar/plantor.

Små kvantiteter överblivet utsäde från sådden av skyddsbården autoklaverades. Inget överblivet frö vid sådd med Hege 90.

e) Andra åtgärder (specificera).

6.3 Under utsättningsperioden

a) Isoleringsavstånd (antal meter) till sexuellt kompatibla odlade växer.

Minst 800 meter

b) Isoleringsavstånd (antal meter) till sexuellt kompatibla vilda släktingar.

Minst 50 meter

c) Beskriv bården (ange gröda och bredd).

Hansteril vårraps med minst 6 meters bredd

d) Har försöket omgärdats av insektsnät eller stängsel? Om ja, specificera.

Elstängsel på båda försöksplatserna

e) Har någon annan pollenfälla än bård använts? Om ja, specificera.

Nej

f) Avlägsnades växternas blomställningar före blomning?

Nej

g) Avlägsnades stocklöpare eller vilda släktingar? Om ja, hur ofta och hur långt från fältet?

Ja, under staketet och inom 50 meter runt försöken på båda platserna.

h) Andra åtgärder (specificera).

Under hela blomningsperioden och vid skörd användes skyddsoveraller av engångstyp. Dessa samlades i en säck inne i en vattentät och välsluten container. Containern var placerat i anslutning till skyddsbårdens ytterkant. Destruktion av säcken som riskavfall genom förbränning.

6.4 Efter avslutad utsättning

a) Beskriv skörde- och destruktionsmetoder.

Efter skörd ska försöksplatsen behandlas i enlighet med Jordbruksverkets tillstånd för utsättningen.

Försöksplats I: Skyddsbården höggs ner efter avslutad blomning. Skörd för hand av tre mindre fröprov (ca 50g) per parcell. Slopningströskning av den tidiga vårrapsbädden och resten av parcellerna gav ca 940 kg slopat frö (inkl material odlat under 22-8095/04 och 22-36/06)

Försöksplats II: Skyddsbården höggs ner efter avslutad blomning. Skörd för hand av tre mindre fröprov (ca 50g) per parcell. Slopningströskning av den tidiga vårrapsbädden och resten av parcellerna gav ca 1,683 kg slopat frö (inkl material odlat under 22-8095/04 och 22-36/06)

b) Skedde skörd/destruktion innan fröna hade mognat?

Ja, vid ett tillfälle (bård)

c) Beskriv hur transport av grödan och avfallet har gått till.

Försöksplats I Transport i täta dubbla säckar, märkt GMO, på lätt lastbil med kapell till Skövde Värmeverk AB.

Försöksplats II Transport i täta dubbla säckar, märkt GMO, på bilsläp med kåpa till SYSAV i Malmö.

d) Rengjordes maskinerna på utsättningsplatsen?

Ja

e) Hur och var behandlades avfallet?

Försöksplats I: slopat frö kördes till Skövde Värmeverk AB och destruerades som specialavfall genom förbränning.

Försöksplats II: slopat frö kördes till SYSAV och destruerades som specialavfall genom förbränning på Malmö Avfallsvärmeverk.

f) Beskriv hur utsättningsplatsen har behandlats efter avslutad utsättning.

På utsättningsplats I: ingen höstbearbetning

På utsättningsplats II: bearbetas 2 ggr med lätt tallriksharvning under hösten

g) Andra åtgärder (specificera).

6.5 Åtgärder efter skörd

a) Efterföljande gröda.

Inga grödor sås under växtperioden 2007. Det blir svarträda på båda försöksplatserna.

b) Hur har jorden bearbetats?

På utsättningsplats I: ingen höstbearbetning

På utsättningsplats II: bearbetas 2 ggr med lätt tallriksharvning under hösten

c) Kontroll av spillplantor (ange intervall och varaktighet).

Under växtsäsongerna 2007-10 kommer ytorna att inspekteras regelbundet. Intervallen är beroende på jordbearbetning och nederbörd. Men minst en gång per månad under tillämplig växtsäsong kommer området att inspekteras för spillplantor, som destrueras innan blomning.

d) Har utsättningsplatsen behandlats med kemiska bekämpningsmedel?

nej

e) Andra åtgärder (specificera).

6.6 Förlöpte utsättningen som planerat? Om inte, ange varför?

Ja, inga oplanerade händelser har inträffat.

6.7 Var det nödvändigt att vidta åtgärder i enlighet med planerna för nödsituationer (bilaga 2 B, punkt G.5 i förordning (2002:1086) om utsättning av genetiskt modifierade organismer i miljön)? Om ja, specificera.

Nej

7. Observerade effekter

Alla resultat beträffande eventuella hälso- och miljörisker i samband med avsiktliga utsättningar ska anges oberoende av om resultaten tyder på en ökad, minskad eller oförändrad risk.

Det främsta syftet med de upplysningar som lämnas i detta avsnitt är att bekräfta eller avfärda antaganden som har gjorts i riskbedömningen och att identifiera oförutsedda effekter av de genetiskt modifierade växterna, som inte förutsågs i riskbedömningen.

7.1 Beskriv de metoder som har använts för att för att studera förutsedda och oförutsedda effekter. Eventuella ändringar av de metoder som föreslogs i ansökan ska särskilt anges.

Regelbunden inspektion (minst 1 gång/vecka) har utförts av försöksutföraren för att se om några avvikelser förekommer. Personal från Plant Science Sweden AB (egen eller inhyrd personal) har inspekterat fältet strax efter uppkomst, under blomning och vid skörd.

Fältobservationer

Observationer har utförts under hela odlingssäsongen. Varje parcell har bedömts enligt de kriterier som anges i tabell 1. Den mycket torra väderleken under juli månad påverkade grödan negativt. Variation i jordfukta uppstod på grund av skillnader i jordstruktur inom fältet. Detta bidrog till ojämn utveckling hos materialet, speciellt på försöksplats II. Generellt noterades mycket små skillnader mellan de transgena linjerna och deras motsvarande icketransgena-segregerande föräldralinje. En del skillnader kan dock noteras, företrädesvis på försöksplats II, i en del fall beroende på de skillnader som fanns i fältets jordstruktur.

Tabell 1 Sammandrag av fältobservationer utförda på de bägge försöksplatserna. I tabellen visas de minimum och maximum värden som dokumenterats. I tabellen anges även de högsta skillnader som uppmätts mellan en transgen linje (HZ) och dess motsvarande icketransgena-segregerande föräldralinje (NS).

Antal dagar från sådd till uppkomst	Försöksplats I	Försöksplats II
min	13	11
max	13	12
störst skillnad HZ:NS	0	1

Enhetlighet för uppkomst [skala 1-9]	Försöksplats I	Försöksplats II
min	7	6
max	8	8
störst skillnad HZ:NS	0	1

Antal dagar till blomning	Försöksplats I	Försöksplats II
min	39	39
max	44	47
störst skillnad HZ:NS	1	3

Antal dagar till blomning är avslutad	Försöksplats I	Försöksplats II
min	55	55
max	57	61
störst skillnad HZ:NS	1	4

Beroende på att Försöksplats II var jämförelsevis torrare än Försöksplats I blev utvecklingen några dagar senare på Försöksplats II.

På bägge försöksplatserna förekom endast mycet begränsade sjukdoms- eller insektsangrepp beroende på de växtskyddsåtgärder som företogs på de bägge försöksplatserna.

Analys av olja

Frö från varje transformationshändelse och respektive icketransgena-segregerande föräldralinje analyserades i 3 replikat för deras oljehalt (med NIRS, Near Infra Red Spectroscopy) och oljekvalitet (med gaskromatografi, bilaga 1).

I bilaga 1 visas representativa kromatogram för de olika genkonstruktioner som provats på försöksplatserna. Kromatogrammen visar en transformationshändelse och dess motsvarande icketransgena-segregerande föräldralinje per genkonstruktion. Resultatet från kvalitetsanalyserna oljehaltsanalyserna visar att ökning av oljehalten inte har lett till en förändring i oljekvaliteten. I materialet har det inte observerats tydliga skillnader mellan en transformationshändelse och dess motsvarande icketransgena-segregerande föräldralinje.

7.2 Beskriv förutsedda effekter, dvs. sådana som identifierades i riskbedömningen.

Vi har inte angivit några förutsedda effekter i riskbedömningen.

7.3 Beskriv oförutsedda effekter, dvs. sådana som inte identifierades i riskbedömningen.

Vi har inte sett några oförutsedda effekter.

7.4 Övriga uppgifter, t.ex. observationer av positiva effekter.

8. Eventuella slutsatser

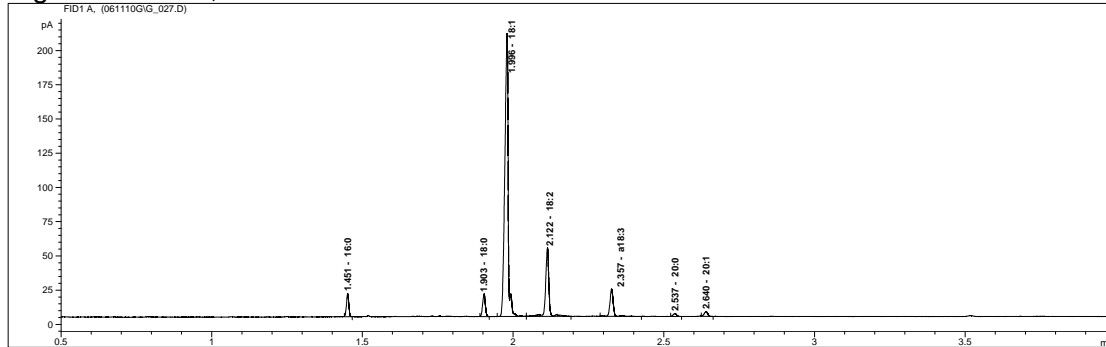
BILAGA 1

Analys av oljekvalitet

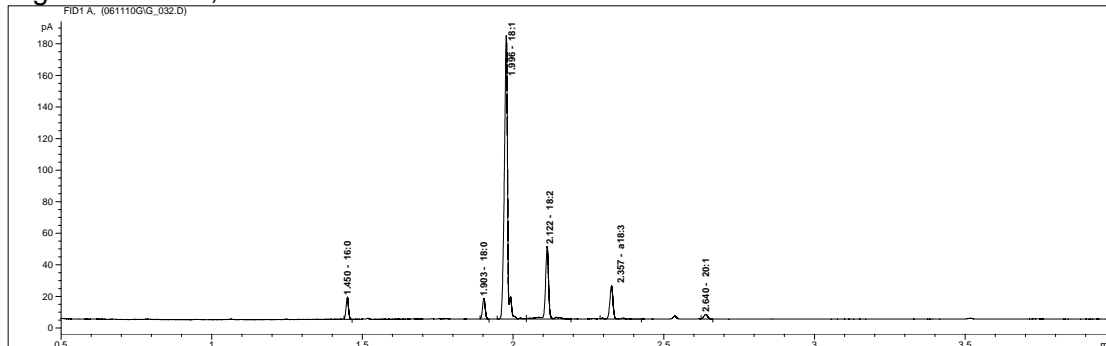
Figur 1 och 2: Kromatogram från gaskromatogramanalysen av oljekvalitet I frö skördade på de bägge försöksplatserna. Nedan visas ett representativt kromatogram från en transformationshändelse (homozygous transgenic event (HZ)) per testad genkonstruktion och motsvarande isogena föräldralinje (null-segregant (NS)).

Figur 1a – d, Försöksplats II, figur 2a – 2d, Försöksplats I.

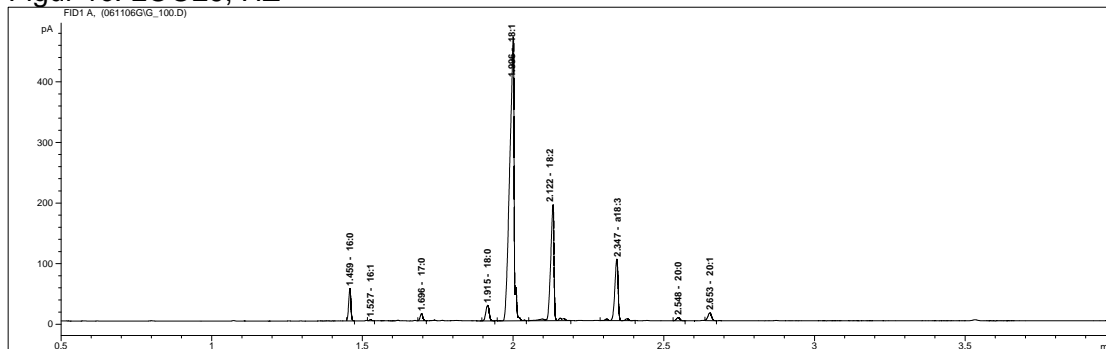
Figur 1a: LOO5, HZ

Figur 1b: LOO5, NS

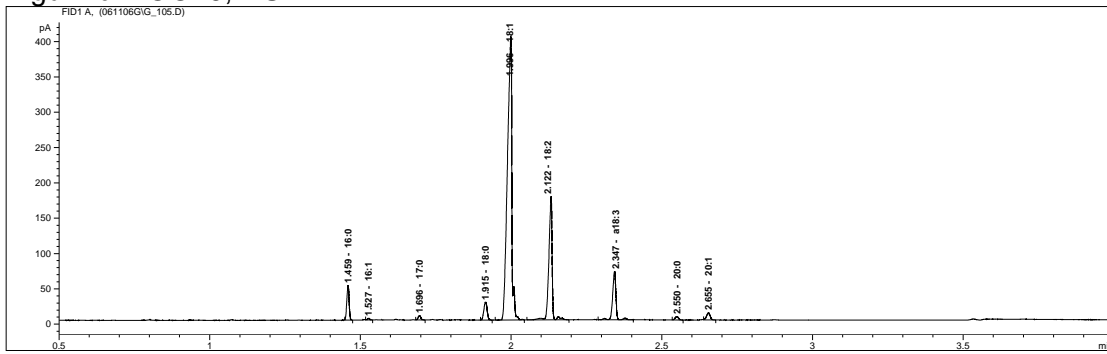

Figur 1c: LOO29, HZ

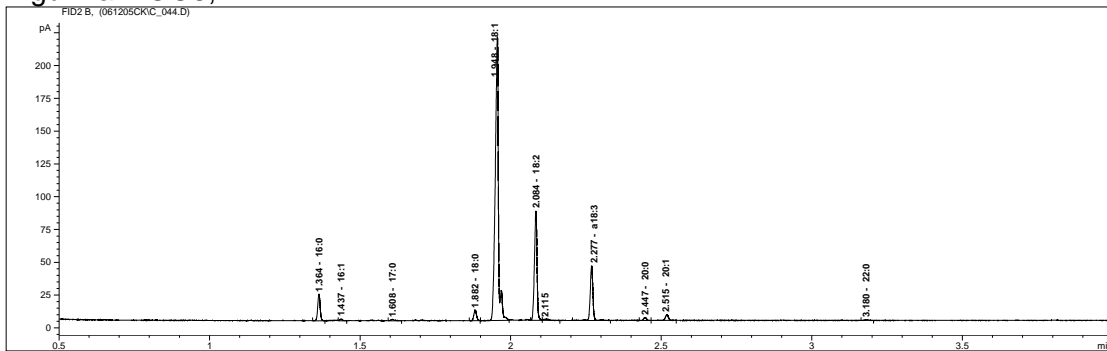

Bilaga 1 Rapport06 Dnr. 22-9900/05

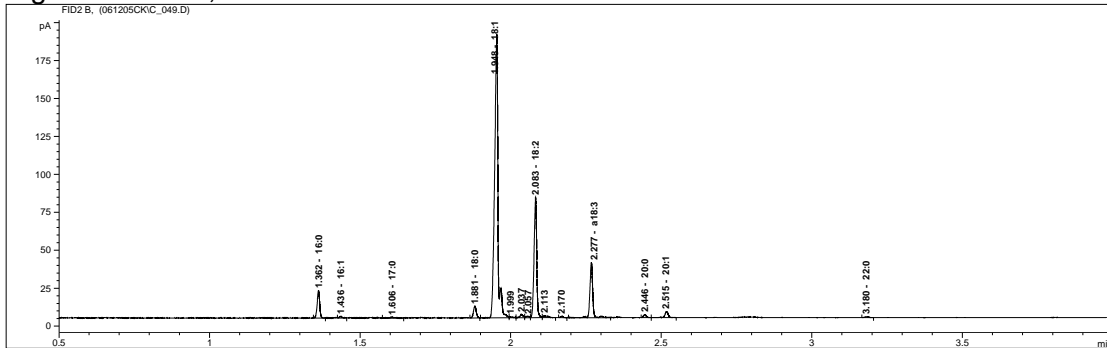
Figur 1d: LOO29, NS

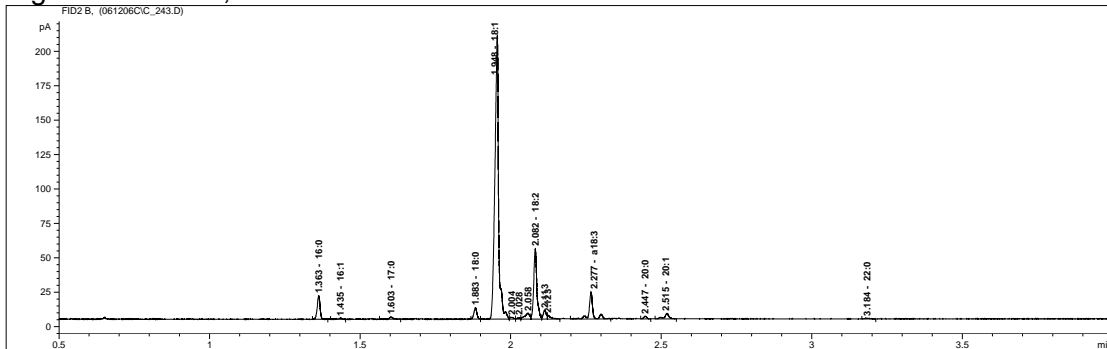
Figur 2a: LOO5, HZ

Figur 2b: LOO5, NS

Figur 2c: LOO29, HZ

Bilaga 1 Rapport06 Dnr. 22-9900/05

Figur 2d: LOO29, NS

